

Upravništvo: Ljubljana, Puciničeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22 31-23,
31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puciničeva
ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za ogla-
se iz Kr. Italije in inozemstva ima

Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Puciničeva ul. 5. Telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj — Naroča
se posebej in velja mesečno L 2.50
Za inozemstvo L 3.80
Rokopisi se ne vračajo — Oglasi po
tarifi

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

Minister Serena v Ljubljani

Prisrčni slavnostni sprejemi v Logatcu in Ljubljani

Ljubljana, 23. novembra. Danes je pozdravila Ljubljansko pokrajino v svoji sredi visokega gosta, Tajnika Fašistične Stranke Eksce, Adelchija Serena. Visoki gost je prišel semkaj, da spozna življenje slovenskega naroda in tolmači vse njegove potrebe in vse njegovo prizadevanje za čim boljše sodelovanje s Krajevinno Italijo na najvišjem mestu v Rimu.

Eksce, Sereni se je odpravljal naproti Eksce. Visoki Komisar Emilio Grazioli s svojim spremstvom, ki ga je pozdravil v imenu Ljubljanske pokrajine v Postojni, od koder so skupno nadaljevali pot proti Ljubljani. Postaje in železniške čuvajnice so bile okrašene s slikami Kralja in Duceja in z državnimi trobojnicami.

Logatec je bil prvi kraj v Ljubljanski pokrajini, kjer je stopil na slovenska tla visoki gost. Vsa logaska postaja je bila svečano okrašena. Na prostoru pred postajo pa sta bili razvrščeni častna četa in vojaška godba. Prisoten je bil častniški zbor, kateremu na čelo sta bila general GAF Danioni in poveljnik logaske posadke, polkovnik GAF Coma. Navzoč je bil tudi armijski general Eksce, Mario Robotti. Nadalje so bili prisotni logaski komisar Rosin, poveljnik pomorskih središč Crucil, občinski svet z županom Cirilom Oblakom, duhovni svetnik župnik Remškar. Svečanemu sprejemu je prisostvovala tudi gasilska četa s praporom, logaska godba, zastopstvo levcev in šolska mladina. Po pregledu častne čete je Eksce, Sereno pozdravil logaski župan G. Ciril Oblak z naslednjimi besedami: Ekscelencija! Ko prvokrat, odkar pripada naša Ljubljanska pokrajina veliki Italiji, stopate na našo lepo in ljubljeno zemljo, mi je velika čast, da Vas morem kot župana prvega večjega kraja na Vaši poti iskreno pozdraviti. Želim Vam, Ekscelencija, da bi Vam bilo kratko bivanje v naši pokrajini prijetno in da bi v tem času vsaj delno mogli spoznati mišljenje, hčtenje in delovanje našega prebivalstva ter vse to kot viski zastupnik primerno tolmačiti na najvišjih mestih.

Enak pozdrav želimo tudi Eksce. Visokega Komisarja Ljubljanske pokrajine, ki Vas na Vaši poti spremlja in ki ga imam čast v imenu ljudstva že drugič tukaj v Logatcu pozdraviti. Zato, Ekscelencija, bodite iskreno pozdravljeni!

Ekscelencija Serena se je zahvalil za iskreno besede ter želel vsemu narodu čim lepo budočnost. Izjavil je, da bo z veseljem tolmačil sodelovanje slovenskega ljudstva na najvišjih mestih.

Visoki gost se je nato dalje časa pomudil med šolsko mladino iz Logatca in Cerklje. Ustavil se je tudi pri narodnih nošah in se z njimi dalje časa razgovarjal.

Po tem lepem sprejemu so gostje zopet vstopili v vlak in se odpravili med burnimi pozdravi prisotnega vojaštva, občinstva in šolske mladine proti Ljubljani.

Sprejem v Ljubljani

Ljubljana je dostojno sprejela Tajnika Fašistične Stranke Eksce, Adelchija Serena. Glavni kolodvor je bil slavnostno okrašen z zastavami in zelenjem, po peronu in skozi glavni vhod pa so položili preproge. Tudi mesto samo se je za sprejem visokega gosta odloilo v zastave, po trgovskih izložbah in drugod pa so bile izvešene velike slike Kralja in Cesarja in Duceja.

Slavnostno okrašen je bil tudi glavni vhod na peronu. Ze kmalu po 9. so se na peronu začeli zbirati visoki dostojanstveniki Stranke, višji oficirji in zastopniki Dopolavora, zastopnice ženskega Fašija, učitelje častne službe ter zastopniki vseh ostalih Strankinih organizacij. Zastopniki Stranke so se razvrstili na peronu od glavnega vhoda do novega dela perona, kjer je bila častna četa Sardinjskih Grenadirjev s svojim poveljnikom generalom Orlandom in vojaško godbo na čelu. Na kolodvor so prihiteli tudi zastopniki Ljubljane, mestni župan dr. Jure Adlešič z mestnimi svetniki, stolni kanonik dr. Klinar in mnogi drugi cerkvi, dostojanstveniki, predstavniki Zbornice za trgovino in industrijo, Obrtniške zbornice, Inženjske zbornice in drugi. Pri sprejemu so bile zastopane tudi slovenske narodne noše.

Ob 10. dopoldne je došel rodni vlak, ki je imel priključen poseben vagon za visokega gosta. Ko je vlak privozil na postajo, je vojaška godba visokemu gostu na čast zaigrala državno himno, ki so jo vsi poslušali odkritih glav in z rimskim pozdravom. Ko je Minister Adelchij Sereni izstopil, so ga vsi prisotni pozdravili z navdušenim vzklikanjem Duceju. Nato je visoki gost pregledal častno četo in je v spremstvu Eksce. Visokega Komisarja in ostalih visokih dostojanstvenikov Ljubljanske pokrajine nadaljeval pot proti izhodu, kjer ga je sprejel in pozdravil mestni župan dr. Jure Adlešič, ki je najprej v italijanski in potem v slovenski mod drugim dejal:

»Ekscelencija! Srečen sem, ker imam veliko čast, sprejeti Vas kot zastopnika Rima, istega Rima, ki je simbol civilizacije, kulture in pravičnosti. Obenem se čutim srečnega, ker Vam morem povedati, da ne bomo mogli nikdar pozabiti vsega, kar je naredil Duce za belo Ljubljano na socialnem, kulturnem in političnem področju. Obenem izražam željo. Ekscelencija, da bi nam tudi v bodoče ohranili svojo dobrotnost in se Vam zahvaljujem za obisk, ki pomeni veliko čast za Ljubljano.«

Tajnik Fašistične Stranke Eksce, Adelchij Serena se je županu dr. Adlešču za

sprejem kratko in jedrnatno zahvalil. Med drugim je dejal:

»Gospod župan, zelo sem zadovoljen z lepim sprejemom in gostoljubnostjo tega lepega mesta in da morem tudi od tu poslati pozdrave Duceju.« Vsi prisotni so nato rimsko pozdravili, nakar je visoki gost končal: »Prihajam med vas kot tovariš in želim, da bi tudi med vami dobil sodelavce.« Nato se je visoki gost prisrčno pozdravil z županom, potem pa je pristopila Slovenka v narodni noši in Eksce, Sereno v slo-

venskem jeziku pozdravila ter mu izročila krasen šopek, ki ga je visoki gost z vidnim zadovoljstvom sprejel.

Nato je Minister Serena v spremstvu Eksce. Visokega Komisarja in ostalih dostojanstvenikov med navdušenimi vzkliki zapustil kolodvor in se podal v avtomobilu v vladno palačo.

(O nadaljnjih sprejemih in manifestacijah bomo poročali v naslednjih številkah našega lista.)

Z vzhodnega bojišča

Novi napadalni uspehi — Odbiti napadi angleških motoriziranih sil v Libiji — 25 sovražnih letal sestreljenih v zraku, več pa uničenih na tleh

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. nov. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti so bili doseženi v napadih nadaljnji uspehi.

Na morju ob Angliji sta bili v pretekli noči z bombami hudo poškodovani dve trgovski ladji srednje velikosti. Računa se z izgubo ene izmed teh ladij. Nadaljnji letalski napadi so bili usmerjeni podnevi proti industrijskim napravam na Škotskem. V poslednji noči so bila uspešno bombardirana pristaniška področja ob angleški južnovzhodni obali.

V severni Afriki so nemško-italijanski oddelki v uspešnih bojih proti angleškim silam, ki so prodirle iz južnovzhodne smeri, uničile nad 260 tankov in približno 200 oklopnih vozil. Močne poizkuse izpadov posadke v Tobruku, ki so jih podpirali tanki, so italijanske obkoljevalne sile zavrnile. V sriditih bojih v zraku je izgubil nasprotnik 25 letal. Pri letalskem napadu na neko angleško letalsko oporišče je bilo uničenih več bombnikov na tleh. Bitka v severni Afriki se nadaljuje s hudimi boji.

Kako je bil zavzet Rostov

Berlin, 23. nov. s. V tukajšnjih krogih objavljajo nekatere zanimive podrobnosti o zasedbi Rostova. Brzi oddelki SS so napadli mesto neprestano s severa in severozapada. Boljševiki so skušali s številnimi oklopnimi vozovi in množičnimi topništvom ter letalstvom ustaviti nemško prodiranje, ne da bi uspeli. Dne 20. novembra so nemške čete, potem ko so predrele sovjetske črte, zasedle nekatere poljske postojanke, očistile ozemlje številnih mlm in dosegle na severu in severozapadu mestno periferijo. Tudi tukaj so našle na trdovraten odpor, ki pa so ga zadušile, da so nemške sprednje sile lahko prodirle v mesto. Zvečer 20. novembra je nemškim oddelkom v neprestanih bojih uspelo prodreti v vzhodno in jugovzhodno območje mesta v smeri proti Natševanu in Donu. Med temi akcijami so se na rostovskih cestah razvijali sriditi spopadi. V noči in v jutru 21. novembra je bil Rostov popolnoma v nemški posesti. Boljševiki so v neredu in paniki zbežali proti Donu in jugu. Nemškim četam je uspelo zajeti številne ujetnike in mnogo plena. Več sovjetskih letal, ki so se hotela dvigniti, je bilo uničenih na tleh. V Berlinu opozarjajo, da je z Rostovom padlo Nemcem v roke izredno važno strateško oporišče za nadaljnje vojne akcije. Prodiranje vojske je uspešno podpiralo letalsko orožje. Boljševiki so bežali pod pravo točo letalskih bomb, ki so padle zlasti na avtokolone in konjeniške oddelke. Bombe so prilelele k molku tudi topovske postojanke in baterije protiletalskih topov. Uničile so nič manj nego 60 sovjetskih motornih vozil.

S petrograjskega bojišča

Berlin, 23. nov. d. Kakor je bilo objavljeno sredi s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so sovjetske čete v nekem odseku petrograjskega bojišča, ki ga drži nekakšna nemška divizija, v četrtek zopet poizkušale izvršiti izpad skozi nemški obkolitveni obroč. Kakor vsi prejšnji, se je tudi ta poizkus izjalovil in so sovjetske čete utrpeli hude izgube. Boljševiki so napadli s celim svojim polkom, toda nemške čete so takoj prešle v protinapad ter sovražnika zavrnile. Razen človeških žrtev je sovražnik izgubil tudi 10 tankov Istočasno je bil tudi še na neki drugi točki petrograjskega bojišča izvršen podoben sovjetski izpad, ki pa ga je odbila nemška pehota. Pri obeh teh izpadnih poizkusih so sovjetske čete utrpeli hude izgube.

Boji v zraku

Berlin, 23. nov. d. V letalskih operacijah, ki so jih razvila sovjetska bojna letala 21. novembra nad posameznimi oddelki vzhodnega bojišča, je bilo po doslej zbranih podatkih uničenih 16 sovražnih letal. Stiri letala so bila sestreljena v bitkah v zraku, 7 jih je sestrelilo protiletalsko topništvo, 5 pa je bilo uničenih na tleh.

Divizija Wiking

Berlin, 23. nov. s. Objavljajo, da so vse nizozemske in danske prosto-

voljce združili v eno samo divizijo SS, ki nosi ime »Divizija Wiking«. Na ta način so se vsi prostovoljci germanske krvi združili za skupno borbo proti skupnemu sovražniku boljševizmu.

Zopet potopljen turški parnik

Ankara, 23. nov. s. Uradno poročajo, da je bil turški parnik »Jenyde« torpediran v višini Vasiljka, ko je vozil iz Burgasa v Carigrad. Parnik se je potopil, rešila sta se samo kapitan in prvi častnik. Na krovu ni bilo tovarov. Uvedena je bila preiskava na pobudo turške vlade, ker je že drugi primer, da so sovjetske podmornice v kratkem času potopile turško ladjo.

Smrtna nesreča polkovnika Möldersa

Berlin, 23. nov. d. S pristojnega nemškega vojaškega mesta javljajo, da je najuspešnejši nemški pilot-lovec polkovnik Mölders našel tragično smrt pri letalski nesreči nad Nemčijo. Razen Möldersa sta se pri tej letalski nesreči ubila še dva druga nemška pilota, ki sta z njim potovala v istem letalu. Drugi dve žrtvi sta letalski poročnik Kolbe ter mehanik korporal Hobie. Möldersov pribojnik in radiotelegrafist ponesrečenega letala sta bila samo ranjena. Pokojni Mölders je bil zaradi svojih izrednih uspehov v letalskih bitkah odklikovan z najvišjimi vojaškimi odklikovanji.

Polkovnik Werner Mölder je zmagal v nič manj nego 115 letalskih bojih. Berlin, 23. nov. d. Listi posevajo obširne nekrolge prvemu nemškemu letalcu polkovniku Möldersu, ki je večer postal žrtev letalske nesreče. Tako piše »Berliner Börsenzeitung«, da nemško letalstvo z njim ni izgubilo samo svojega najboljšega letalca, marveč tudi največjega letalskega instruktoria, čigar bogate izkušnje bi mnogo pripomogle k izobrazbi novih mladih pilotov.

»Völkischer Beobachter« navaja usodno zaporedje tragičnih nesreč, pri katerih so izgubili življenje Udet, kapitan v Werra, nato general v Briesel in končno polkovnik Mölders.

Vojna na Kitajskem

Šanghaj, 23. nov. (Domoi.) Po daljšem razdobju relativnega zatišja so japonske letalske sile zadnje dni zopet izvršile več uspešnih napadov na kitajsko vojaško oporišča. Glavni cilj, ki so jih bombardirala japonska letala, so bila v kitajskih oporiščih Liučou in Kvailin v pokrajini Kwangsi. Nadalje so japonska letala napadla kitajske vojaške objekte v Tengšienju v pokrajini Hunan ter v Kian Kanhsienju. Napadeni so bili nadalje tudi razni objekti v prestolnici pokrajine Kiangsi ter v mestu Lišui v pokrajini Čenkingan.

Tokio, 23. nov. s. Iz Nankinga poročajo, da so čungkingške oblasti sklenile novo pogodbo z Angleži in Američani za povečanje obrambne sposobnosti birmanske ceste. Po tej pogodbi naj bi Zedinjene države pospešile pošiljanje vojnih potrebščin Čangkajsku in morda tudi rednih čet, ki bi varovale skupine ameriških tehnikov, ki sodelujejo s kitajskimi oblastmi, zlasti na letalskem področju. Ameriški letalci so baje že dospeli v Čungking, da bi vežbali kitajske pilote.

Odhod Angležev iz Tiencina

Tiencin, 23. nov. s. Dne 26. t. m. bodo angleški državljani zapustili Tiencin.

Po odhodu ameriških čet iz Šanghaja

Šanghaj, 23. nov. s. Po odhodu pehotnih oddelkov severnoameriške mornarice je bilo nadzorstvo ameriškega predela mednarodne koncesije izročeno samo občinski policiji, ki ima pravico uporabiti potrebni pomožni prostovoljni zbor. Ta odlok je bil sprejet na konferenci italijanskih, japonskih in ameriških vojskih sil.

Odkup argentinskega žita

Buenos Aires, 23. nov. s. Kmetijski minister je zanimal vest nekaterih listov, da bi bile Zedinjene države predlagale odkup vseh prejšnjih argentinske žitne letine treh let.

V bojih v Libiji uničenih nad 500 bojnih voz sovražnika

Uspešne akcije divizije »Ariete« v Libiji — Odbiti izpadi iz tobruške trdnjave — Uspešni letalski napadi — Potopljena sovražna podmornica

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil 23. novembra naslednje 539. vojno poročilo:

V Marmariki so se večerajšnji dan borbe nadaljevale na vsej fronti od cirenajsko-egiptske meje do Tobruka. Naše divizije so gladko odbile vse napade nasprotnika, ki je doživel nove hude izgube. Samo divizija »Ariete« je v zadnjih akcijah uničila že nad 250 sovražnih oklopnih voz, med njimi 55 oboroženih voz, in zajela nekoliko sto ujetnikov. Nemške divizije so se hudo spopadle z britskimi oklopnimi enicami ter jim prizadele znatne izgube, pri čemer so uničile nad 200 bojnih voz. Neka naša poljska bolnica, ki je bila vidno označena, je bila ponovno bombardirana in obselejševana iz strojne sovražnega letalstva. Izmed bolnikov jih je bilo 35 ubitih in 39 ranjenih. Vasi Cirenajškega gorovja so bile deležne sovražnih letalskih obiskov. Nekatere kolonske hiše so bile poškodovane, žrtev ni bilo nobenih.

Na fronti pri Tobruku so italijansko-nemške čete ustavile na terenu številne sovražne oklopne vozove in jim prizadele znatne izgube, pri čemer so zavrnile vse sovražne poskuse izpadov iz trdnjave. V teku kopenskih akcij zadnjih dni so letala in naše protiletalske enice sestrelila skupaj že 15 angleških letal. Protiletalske baterije divizije »Pavia« so sestrelile dve nadaljnji sovražni letali, ki sta se vneli v zraku. Osem naših letal je izgubljenih. Motorizirana kolona, ki je nastopala osamljena v Cirenajski puščavi, je bila izsledena in napadena od naših ter nemških letalskih oddelkov, ki so zadeli in zažgali nad sto oklopnih in tovornih avtomobilov. Med neko akcijo na severu od Bardije, je izbruhnil na sovražni vojni enični požar na krovu in je nasedla na obalne črte.

V vzhodni Afriki so bili popoldne 21. novembra neuspešni oddelki Kulkaberta-Ferkarbarja končno premagani od silne nasprotnikove številne premoči, potem ko so se borili tudi z bajonetom in z ročnimi bombami. V tej epini obrambi se je slavno odklikoval kot simbol vrednosti naših oddelkov bataljon Kr. karabinerjev, ki je do zadnjega vršil sijajne protinapade na noč, ko je potrošil vse strelivo. Skoraj vsi karabinerji so padli. Na fronti pri Celgi so bili silni sovražni napadi, ki so se začeli 20. novembra, junaško zadržani in nato odbiti od naših oddelkov. Nasprotnik je pustil na terenu mnogo mrtvih, med njimi višjega angleškega častnika. Ujeti so bili številni ujetniki in zaplenjena mnogo orožja in streliva.

V Gondarju je sovražno letalstvo znova napadlo in poškodovalo krajevno bolnišnico. Oddelki naših lovskih letal z novimi višjimi karakteristiki imel večerj spopad nad Malto s približno 40 sovražnimi lovci. Pet jih je sestrelilo, mnoge druge pa uspešno poškodovalo. Eno naše letalo se ni vrnilo.

V noči na 22. novembra so naše vojske lade v Sredozemlju sestrelile tri sovražne bombnike in torpedince. Dve naši torpedovki sta v vzhodnem Sredozemlju pod poveljstvom korvetnega kapitana Luigija Franzonija in ladijskega poročnika Luigija Balduzzija potopili z globinskimi bombami sovražno podmornico.

Uspešni protinapadi v Libiji

S fronte v Marmariki, 23. nov. s. Bitka v Marmariki se je znova pričela v jutru večerajšnjega dne. Bitka, ki se je prvotno razvijala na dolžini kakih 150 km, se je polagoma razširila na druge še širše odseke. Predvečernjim so se začele borbe med našimi oddelki in sovražnimi četami v raznih odsekih. V teku je tudi borba na jugozapadu od Sidi Omarja med nemškimi oklopnimi in angleškimi oklopnimi oddelki. Sovražnik je bil že predvečernjim ustavljen v odseku divizije »Ariete«, kjer je izvršil najpomembnejši napad. V spopadih v teh odsekih je doživel močne izgube. Med drugim je bilo uničeno več desetoric oklopnih voz in mnogo drugih mehaniziranih vozil. Zajeti je bilo mnogo ujetnikov. Sovražnik je imel tudi mnogo padlih. Letalstvo osi je v vseh teh dneh razvijalo posebno obsežno delavnost in je sodelovalo z uspehom s kopnimi silami v borbi proti oklopnim in mehaniziranim angleškim enicam. Italijanski in nemški letalski oddelki so zažgali in uničili večje število oklopnih voz in mnoge nasprotnikove avtomobile. V letalskih spopadih so italijanski lovci sestrelili dve angleški letali tipa Curtis. Naši bombniki so izvršili nove napade na Tobruk in so z vidnim uspehom zadeli sovražne obrambne naprave ter druge vojaške objekte tega kraja.

S fronte v Marmariki, 23. nov. s. V odseku divizije »Ariete« je zapolnel sovražnik večerj napad s številnimi oklopnimi vozovi. Italijanske čete so ponovno razbile sovražnikov napad in uničile ter zajele mnogo nasprotnikovih vozil. Razen tega so zajele nekoliko sto ujetnikov. Bitka se nadaljuje tudi med nemškimi in angleškimi oklopnimi enicami. Na fronti pri Tobruku je sovražnik ves dan močno napadal z oklopnimi vozili, da bi si odprl pot, vse te napade pa so italijanske čete zadržale in odbile.

Napadi na Malto

Operacijsko ozemlje, 23. nov. s. Delavnost naših izvidnih letal je vedno inten-

zivna v vsem srednjem Sredozemlju. Sovražna delavnost je narasla v skladu z veliko bitko, ki je v polnem razvoju v Marmariki. Naše izvidne akcije na morju okrog Malte, nad pomorskim oporiščem in nad otoškimi letališči si sledijo tako, da nadzirajo vsa sovražna gibanja. Tudi sovražna izvidna letala razvijajo veliko delavnost, ki jo pa ovira nastop italijanskih lovcev. Naša lovška letala so večerj dohitela sovražno izvidno letalo in po kratkem boju so ga sestrelila v plamenih v bližini Malte. Eno izmed istih letal, ki so opazila sovražno izvidno letalo, je opazilo še drugo angleško izvidno letalo, ki je bilo usmerjeno proti severu. Dohitelo ga je in s strel iz strojne prisililo, da se je obrnilo. Sijajno akcijo so italijanski lovci izvedli nad otokom Malto. Eden izmed italijanskih letalskih oddelkov se je zapletel v bitko s sovražnim lovskim oddelkom. Spopad je bil kratek. Naši lovci so se odločno spopadli z nasprotnikom in sestrelili tri sovražna letala, medtem ko je četrto smatrali bržkone prav tako za sestreljeno, ker je bilo ponovno zadeto. Ko se je oddelk naših lovcev znova sestavil, se je vrnil v svoje baze, potem ko je dosegel lepo zmago nad številno močnejšim sovražnikom. Sovražne letalske sile, kakor tudi protiletalska obramba na otoku, ne morejo ovirati intenzivne delavnosti italijanskih bombniških enic, ki napadajo vsako noč glavne objekte letalskega in mornariškega oporišča. Tudi sredi soč italijanske bombniške enice napade v ločenih akcijah letališča na otoku Malti. Bombe srednjega in velikega kalibra ter zažigalne bombe so zadale določene objekte. Predvečernjim je bila podnevi delavnost naših letalskih sil zelo intenzivna in je dosegla popoln uspeh. Vsa naša letala so se vrnila na svoja oporišča.

Stockholm, 23. nov. d. Po informacijah, ki so davi dosepele iz Londona, javlja posebni komunikacijski letalskega ministrstva, da je bil otok Malta v petek štrikrat napaden iz zraka.

Letalski napadi na železnice v Egiptu

Berlin, 23. nov. d. S pristojnega nemškega vojaškega mesta javljajo, da je v okviru povečanih vojaških operacij v severni Afriki tudi nemško letalstvo zelo razširilo svoje operacije. Nemška bojna letala podpirajo vesteransko oboroženo silo na kopnem, razen tega pa v velikem obsegu rušijo komunikacijske zveze v britanskem zaledju fronte. Nemška letala so posebno uspešno bombardirala železniško progo, ki vodi iz Aleksandrije proti končni postaji v Marsa Matruh. Železniška proga je bila na več mestih prekinjena, ter posebno hudo poškodovana pri kraju Eldaba. Na ta način je bila ta železnica, ki je silne važnosti za oskrbovanje britanske fronte, onesposobljena za promet. Mnogi objekti ob železniški progi ter železniške instalacije so bile hudo poškodovane.

Piemontski princ v Brindisiju

Lecce, 23. nov. s. Sem je prispel princ Piemontski, ki so ga sprejele vse mestne oblasti in hierarhi s prefektom, vladne organizacije in gosta množica navdušenega občinstva. Princ je obiskal takoj bolnišnico, kjer se je pomudil v daljšem razgovoru z bolniki, pri čemer je imel za vsakogar tolažilne in izpodbujevalne besede.

Brindisi, 23. nov. s. Kr. Viskost princa Piemontskega so sprejeli danes na železniški postaji zastopniki civilne in vojaške oblasti ter krajevni hierarhi. Princ je obiskal kraje, ki so jih prizadele sovražni letalski napadi. Ustavil se je na sedežu GILA, kjer so ga Črne srajce, delavci in ljudstvo sprejeli z navdušenimi manifestacijami. Nato je obiskal pomorski kolegij GILA. Mladenci v orožju so po pozdravu Kralju in Duceju zapeli vojne pesmi. Ob svojem odhodu iz kolegija je princ Humbert osebno pozdravil mladino in je federalnemu tajniku izrazil svoje visoko zadovoljstvo za sijajno opremo kolegija.

Japonski razgovori v Washingtonu

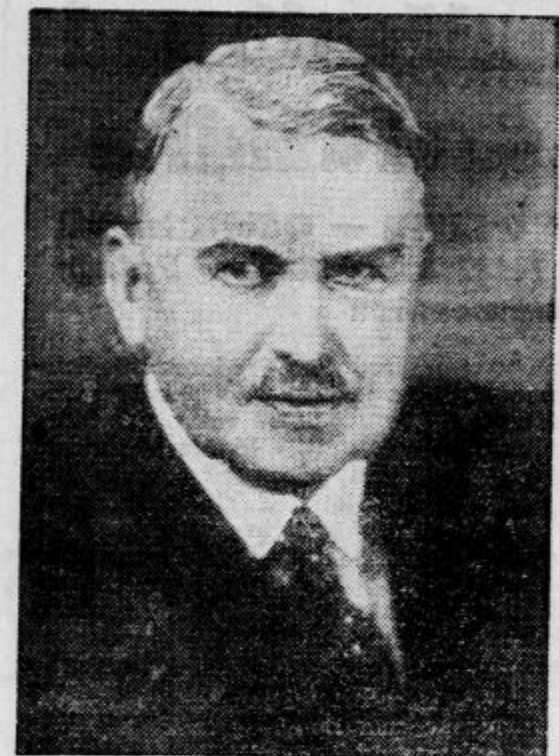
Stockholm, 23. nov. d. Iz Washingtona poročajo nemški poročevalski agenciji: Kasno sredi je bila za konec tedna napovedana konferenca med ameriškim zunanjim ministrom Cordellom Hullom ter japonskima poslanikoma admiralom Kišisaburo Nomuro ter Saburo Kurusom. Konferenca je trajala 3 ure. Po zaključku razgovorov je bilo iz ameriškega zunanjega ministrstva izdano kratko poročilo o vsebini konference. Poročilo pravi, da »s konference ni poročati o nobenem posebno novem razvoju«. Nadalje je bilo najavljeno, da se bodo prihodnje dni nadaljevali razgovori med japonskimi in severnoameriški državnikmi.

Japonski mornariški ataše v Londonu odpoklican

Tokio, 23. nov. s. Uradno objavljajo, da je bil odpoklican japonski mornariški ataše v Londonu, kontraadmiral Condo Teičiro.

Veletrgovec A. Šarabon

Ljubljana, 23. novembra. Ze v zgodnjih jutrnjih urah se po mestu raznesla vest, da je umrl eden najodličnejših predstavnikov našega trgovskega življenja — veletrgovca Andreja Šarabona. V njem nismo izgubili le moža redke gospodarske delavnosti in razgleda, temveč tudi človeka plemenitega srca in odprte roke, da bodo žalovali za njim vsi, ki so ga poznali.

Pokojnik se je rodil 27. novembra 1860 kot sin kmečkih staršev pri Sv. Ani nad Trzinom, da bi bil prav to dni dopolnil 81. leto. Pred 55 leti je kot mlad trgovec s skromnimi sredstvi in v težkih razmerah začel svojo trgovino v tedanji Hodočarjevi hiši na Štangi pri cerkvi sv. Petra. Nekateri maloverni ljudje so takrat izražali pomisleke, da trgovec odvarja svoje podjetje na periferiji, tako rekoč že v okolici mesta, a v kratkem se je pokazalo, da je Andrej Šarabon prav ravnal. Skromen in delaven je vztrajal na svojem mestu ter po načrtu širil in večal svoje podjetje, da kmalu ni imelo tekmeča. Že ko je leta 1911 praznoval 25-letnico samostojnega delovanja, je imel veliko trgovsko hišo z obširnimi kupčij-

skimi zvezami. Danes pa je njegova trgovina tako mogočno podjetje, da je v čast ne samo njegovemu imenu, temveč je ponos in dika slovenske trgovske podjetnosti vobče.

Vkljub ugledu, ki si ga je pridobil v našem gospodarskem življenju in v javnosti, pa je Andrej Šarabon zmerom ostal skromen in tih. Njegova sreča in njegovo zadovoljstvo je bilo vsakdanje delo, nemoren, skrb in vzpodbuden se skoraj ni dal niti za kratek oddih odtrgati od svojih poslov. Zmerom pa se je zvesto držal tudi načela, da mora dober gospodar imeti dobrih pomočnikov pri svojem delu. Vzgojil je celo vrsto odličnih mladih trgovcev in sodrnikov, ki se uspešno uveljavljajo v življenju. Svojih sposobnosti in svojih izkušenj pa ni nikoli odtegal splošnosti. Z uspehom se je udeleževal v Gremiju trgovcev, v trgovskem društvu Merkurju, katerega častni in ustanovni član je bil, pa v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo. V Trgovskem bolnišnem in podpornem društvu je bil odbornik od leta 1897. Zavzemal pa je tudi odlična vodilna mesta v upravi denarnih zavodov, tako svoj čas pri Trgovsko-obrtni banki, pozneje v podružnici Jadranske banke, v Mestni hranilnici ljubljanske, v Kmetijski posojilnici za ljubljansko okolico pa v Kreditnem zavodu za trgovino in industrijo.

Gotovo ni bila samo bližnja sosesčina vzrok, da je imel pokojni Andrej Šarabon zlasti za gluhošene in za gluhošnico zmerom velikodušno odprto dlan. Ko je lani obhajal 80-letnico rojstva, so mu gojenci gluhošnice priredili prirščer domać praznik, ki je živo izpustil, kako priljubljen je bil pokojnik med temi najbednejšim izmed bednih. Sicer pa v polni meri velja, kar je dr. Fran Windischer pred leti zapisal o njem: »Slovenici, ki nimamo v davni segajoči tradiciji za našo trgovino in obrtnost, moramo posebno pomeniti bitji na moze slovenske korenine in domače klenosti, ki so samorasti kot Andrej Šarabon razumeli iz najskromnejših početkov po svojih močeh in po svoji darovitosti graditi tako ponosna slovenska podjetja, kakor ga je zasnoval in dovršil naš Andrej Šarabon.«

Bog mu daj večni mir in pokoj, njegovi soprogi in sodelavci gospe Minki in ostali rodbini pa naše iskreno sožalje!

Iz nedeljske kronike

Otvoritev razstave Kregar-Putrik-Omersa in vrvež po gledališčih

Ljubljana, 23. novembra. Davi se je naše mesto predramilo v pust, meglen jesenski dan, po malem je prselo izpod neba. Južno vreme se zmerom traja, vode valijo naraslo kalno valovje s seboj, ceste so mokre in blatne. A neprijazno vreme ne ovira ljubljancem, da ne bi izkoristili nedelje za izlet. Na kolodvoru je bil ves dan zelo živahen vrvež, natrpanj so bili zlasti vlaki v dolensko smer.

Ob 11. dopoldne se je v Jakopičevem paviljonu zbralo častno število ljubiteljev lepe umetnosti k otvoritvi razstave, ki jo prirejajo akad. slikar Stane Kregar, akademski kipar Karel Putrik in akad. slikar Nikolaj Omersa. Otvoritveno besedo je spregovoril predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov profesor Saša Santel, ki je v prisrčnih izjavah izrazil pomen umetniškega dela razstavljačih trojice ter ugotovil razveseljiv napredek v njihovem razvoju. Razstava je bila potem še ves dan deležna številnih obiskovalcev in nanjo opozarjamo vse kulturno občinstvo. — Sobotna in nedeljska sta živahno potekli tudi v vseh naših gledaliških dvoranah. V Drami je zlasti »Mali lord« pritegnil mnogo mladega in odraslega občinstva, prav tako mladinska predstava »Princeske in zma-je v Operi. Za »Veseli teater« v dvorani Pokrajinske delavske zveze je toliko zanimanja med širokim občinstvom, da je vodstvo z današnjim dnem uvedlo kar po troje nedeljskih predstav, dve popoldne, eno pa zvečer. Snoči je tudi Klavčeva gledališka družina priredila v Frančiškanski dvorani že svoj drugi nastop.

Delavska predstava „Katarine Medičeške“

V soboto popoldne je bila v dramskem gledališču predstava v okviru Dopoldneva za ljubljansko pokrajino, namenjena delavstvu in nameščencem iz Ljubljane in okolice. Predvajana je bila Alessijeva »Katarina Medičeška« v zasodbi kakor za premiero. Igralci so nastopili brez izjeme s prepihujočo učinkovitostjo, da so bili gledalci, ki so napolnili gledališče, nadvse zadovoljni in so ob koncu vsakega prizora navdušeno ploskali. Predstavi so prisostvovali tudi razne osebnosti javnega življenja, med njimi podtajnik Stranke, nadzornik Dopoldneva za ljubljansko pokrajino in zaupnica ženskega fašija.

Mons. Mihael Hušo

V lepi starosti — na pragu 60. leta svojega življenja — je pred dnevi iznenada umrl na Reki stolni kanonik monsignor Mihael Hušo. Nad njegovim grobom v Jelšanah, kamor so bili prepeljali truplo, da ga pokopljejo, joče poleg njegovih svojcev tudi vse slovensko ljudstvo, ki ga je poznalo kot duhovnega pastirja in človeka. Doma je bil pokojnik od Sv. Ivana v Trstu, kjer se je rodil 17. septembra 1882. Po končanih gimnazijskih in bogoslovskih študijah je bil najprej za kaplana v Brezovici in Hrusic v Istri, nato pa je služboval kot kurat v Podgradu. V večem spomin njegovega delovanja v tem kraju je ostala lepa nova cerkev sv. Cirila in Metoda, ki jo je bil sezidal. Nato je bil imenovan za župnika v Hrusic, kjer se je posvetil zlasti za družbenemu delu. V najtežjih razmerah je z velikim uspehom vodil posojilnico in mlekarstvo. Leta 1924 je postal župnik in dekan v Jelšanah, kjer je z velikim uspehom deloval do leta 1937, ko je bil imenovan za stolnega kanonika na Reki.

Kljub odgovorni službi v velikem mestu pa mu je ljudstvo, med katerim je poprej

Veleposlanik Alfieri v Kölnu

Köln, 23. nov. s. Sem je prispel kr. italijanski veleposlanik Eliseo Alfieri, da bi predsedoval svečanostim, ki sta jih organizirala mesto in vseučilišče ob 10. obletnici ustanovitve Italijansko-nemškega kulturnega zavoda »Petra-Haus«. Na postaji, ki je bila vsa okrašena z italijanskimi in nemškimi zastavami, so ga sprejeli najvišji predstavniki krajevnih oblasti.

Italijanski tehniki na obisku v Španiji

Madrid, 23. nov. d. Včeraj je v Madrid dopotovala skupina italijanskih tehnikov, ki jih je špansko kmetijsko ministrstvo povabilo na študijski ogled. Italijanski tehniki so si že ogledali najvažnejša španska podjetja za proizvodnjo olja ter največje španske oljne rafinerije.

Razširjenje prodaje mesa prašičev in drobnice

Rim, 23. nov. s. Za olajšanje nakupa svinjskega in ovčjega mesa v sezoni klanja je ministrstvo za poljedelstvo in gozdove pooblastil prefekte pokrajin, da razširijo prodajo svinjskega, ovčjega in kozjega mesa, ki je bila doslej omejena samo na soboto in nedeljo, tudi na prve tri dni v tednu. Prodaja govejega mesa bo še nadalje omejena na soboto in nedeljo.

Argentinski poslanik pri papežu

Vatikan, 23. nov. s. Papež je sprejel v svečani avdienci novega poslanika argentinske republike dr. Josipa Emanuela Lo-

Bolezen regenta Horthyja

Budimpešta, 23. nov. d. Zdravstveno stanje madžarskega državnega upravitelja admiral Horthyja, ki je bolele na hripi, je izjavah njegovih zdravnikov povoljno. Boličkova temperatura je bila snoči 28,6 stopen C.

Budimpešta, 23. nov. s. Zdravstveno stanje regenta Horthyja izkazuje malenkostne zboljšanje.

Zastopniki nemškega tiska v Carigradu

Carigrad, 23. nov. s. Na svojem povratku iz Ankare so se tu ustavili zastopniki nemškega tiska, ki so si pred svojim povratkom v Nemčijo ogledali mesto.

Nemška sodba o ameriških groznjah Franciji

Berlin, 23. nov. s. Umik 75letnega generala Weyganda z njegovega mesta v Afriki je zbudil v Zedinjenih državah kaj čudne kritike, kakor da bi šlo za vprašanje, ki spada v pristojnost Bele hiše, ironizira ameriški odmev Weygandovega umika nemška politična-diplomatska korespondenca. Dejstvo, da je general Weygand umaknil v pokoj, kar je povsem naravno in logično, daje Rooseveltu in tovarišem pretezo za najbolj absurde zaključke, med katerimi je tudi oni, da prehaja Francija pod nemško nadzorstvo, ki naj bi se praktično izvajalo predvsem v severni in zapadni francoski Afriki. Zato ameriški predsednik grozi Franciji s strogimi sankcijami, kakor da bi šlo za neoblegljeno učenca, vse to pa je preveč naivno, da ne bi bilo jasno. Gre za manever, ki naj bi odvrnil pozornost ameriške javnosti od japonskega vprašanja.

Največje letališče na Daljnem vzhodu

Tokio, 23. nov. d. Pri mestu Isogo je bilo včeraj izročeno svojemu namenu največje letališče na Daljnem vzhodu.

Uvedba delovne službe na Japonskem

Berlin, 23. nov. d. Kakor javljajo nemškemu poročevalskemu uradu iz Tokija, je bila s cesarskim ukazom ustanovljena na Japonskem »narodna delovna služba«. Ukaz bo stopil v veljavo 1. decembra ter določa, da bodo v delovno službo vpoklicani moški med 14. in 40. letom ter samske ženske med 25. in 40. letom starosti. V delovno službo se lahko pokliče vsak japonski državljani, ki ni drugje zaposlen. Obvezni delovne službe bodo zaposleni pri obkrožnostih državnih delih, zlasti pa v vojni industriji.

Nesreča japonskega parnika

Sanghai, 23. nov. s. Nad 200 Kitajcev, ki so bili na krovu japonskega parnika »Bai-sen Maru«, se je potopilo kakšnih 30 km od Sanghaja s parnikom, ki je prevažal velik tovor bombazna.

Nezgodna švedske ladje

Stockholm, 23. nov. s. Švedski zunanji urad je prejel obvestilo, da je 2300-tonska ladja »Bothnia«, last neke družbe iz Göteborga, trčila z neko nemško ladjo na Baltskem morju in se potopila. Posadka se je rešila.

Švedska izvidniška ladja zadelna na mino

Stockholm, 23. nov. s. Pred otokom Oeland na Baltskem morju je izvidniška ladja švedske vojne mornarice, katere imena še niso ugotovili, zadelna ob mino. Sledila je eksplozija, v kateri je izgubilo življenje 10 mornarjev.

Nezgodna dveh ladij v pristanišču Buenos Airesa

Buenos Aires, 23. nov. s. Ob vzhodu v tukašnje pristanišče je argentinska petrolejska ladja »Figueras Alcora« zadelna ob ameriško tovorno ladjo »Sud«. Obe ladji sta bili hudo poškodovani, človeških žrtve pa ni bilo.

Razširjenje bolgarskega železniškega omrežja

Sofija, 23. nov. s. Sobrajanje je odobrilo izredni kredit 2700 milijonov levov za razvoj železniškega omrežja v pokrajinah, ki so bile pred kratkim priključene k Bolgariji, ter nadaljnji izredni kredit 665 milijonov levov za zboljšanje gozdov. Sobrajanje je nato zaključilo svoje zasedanje, ki se bo zopet začelo s proračunsko razpravo 9. decembra.

Brezposelnost v Stockholmu

Stockholm, 23. nov. s. Po najnovejših uradnih podatkih je v švedski prestolnici 15.000 brezposelnih, katerih je polovica delavcev iz gradbene stroke.

Preimenovanje železničarskih združb

Visoki komisar za ljubljansko pokrajino je glede na svojo naredbo z dne 20. aprila 1941-XIX št. 2 in na podlagi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, odredil, da se preimenujejo razne železničarske združbe in prilagode položaju, ustvarjenemu s priključitvijo ljubljanske pokrajine h kraljevini Italiji. Te združbe se odlej imenujejo:

1. Društvo železničarjev ljubljanske pokrajine (prej Zdrženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev — oblastni odbor ljubljana),
2. Društvo železniških uradnikov ljubljanske pokrajine (prej Društvo železniških uradnikov, ljubljana),
3. Društvo železniških strojevodij ljubljanske pokrajine (prej strokovno združenje strojevodij, ljubljana),
4. Društvo železniških vozovnih preglednikov ljubljanske pokrajine (prej Strojno združenje vozovnih preglednikov, ljubljana),
5. Vzajemno podporno in prosvetno društvo železniških kurjačev ljubljanske pokrajine (prej Strojno in humanitarno kulturno združenje kurjačev državnih železnic in brodarjev — oblastna uprava ljubljana),
6. Društvo železniških vlakospremnega, premikalnega in kretniškega osebja ljubljanske pokrajine (prej Udruženje vlakospremnega, premikalnega in kretniškega osebja državnih železnic, ljubljana),
7. »Doma, društvo železničarjev ljubljanske pokrajine (prej »Doma, društvo železniških uradnikov),
8. Splošna gospodarska zadruga železničarjev ljubljanske pokrajine, zadruga z o. z. (prej železničarska splošna gospodarska zadruga z o. z.),
9. Društvo železniških upokojencev ljubljanske pokrajine (prej Organizacija železniških upokojencev),
10. Podporno društvo službovalcev in upokojenih železničarjev ljubljanske pokrajine (prej Podporno društvo železniških uslužbencev in upokojencev v ljubljani),
11. »Hermes«, športni klub železničarjev ljubljanske pokrajine (prej železničarski športni klub »Hermes«),
12. »Sloga«, glasbeno društvo železničarjev ljubljanske pokrajine (prej Narodno železničarsko glasbeno društvo »Sloga«),
13. Stavbena in kreditna zadruga železničarjev ljubljanske pokrajine, zadruga z o. z. (prej »Bajtar«, registrovana stavbna in kreditna zadruga železniških uslužbencev),
14. Kreditna zadruga železničarjev ljubljanske pokrajine, zadruga z o. z. (prej Kreditna zadruga uslužbencev državnih železnic),
15. Nabavljalna zadruga železničarjev ljubljanske pokrajine, zadruga z o. z. (prej Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic),
16. Čebelarica zadruga

železničarjev ljubljanske pokrajine, zadruga z o. z. (prej Čebelarica zadruga uslužbencev državnih železnic), 17. Železničarska knjižnica v Novem mestu (prej železničarska jubilejna knjižnica v Novem mestu).

Vse te združbe so postavljene pod nadzorstvo Visokega komisarja, ki ga izvršuje po posebnem odposlancu, kateremu je v pomoč svetovet, sestavljen iz predsednikov vseh posameznih združb.

Za odposlanca Visokega komisarja je imenovan fašist komendant Cesare Guglielmotti.

Po pregledu imovinskega, gospodarskega in finančnega stanja združb, naštetih pod št. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12 in 17, bo odposlanec Visokega komisarja poudil in predlagal njih spojitve v eno ali več organizacij, ki bodo obsegale in razvijale delovanje, kakršno je vsaka teh združb opravljala doslej, v kolikor ne bi bila umestna in potrebna razpustitev in likvidacija nekaterih izmed njih.

Združbe, našete pod št. 8, 13, 14, 15 in 16, ustanovljene po zakonu o gospodarskih združenjih bivše kraljevine Jugoslavije z dne 11. septembra 1937., spadajo še nadalje, čeprav so postavljene pod nadzorstvo Visokega komisarja, ki ga izvršuje po svem odposlancu, pod revizijsko tukajšnje Zadrugne zveze, kateri so pristopile po priključitvi ljubljanske pokrajine h kraljevini Italiji.

Ta naredba je postala izvršna s objavo v Službenem listu ljubljanske pokrajine št. 94 z dne 22. novembra 1941-XX.

Ustavitev predavanj na tehnični fakulteti

Visoki komisar za ljubljansko pokrajino odreja glede na svojo naredbo z dne 30. oktobra 1941-XX št. 136, na podlagi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 ter upoštevajoč potrebo in nužnost, da se v interesu javnega reda za nedoločen čas ustavi predavanja na tehnični fakulteti tukajšnja kr. vseučilišča.

Vsa predavanja in vaje tehnične fakultete se za nedoločen čas ustavijo. Poslopje, instituti in laboratoriji imenovane fakultete se zapro do nadaljnjega odredbe in je dotlej dostop vanje sploh vsakomur prepovedan.

Rektor kr. vseučilišča je odgovoren za izvršitev in za upoštevanje te naredbe, ki stopi takoj v veljavo.

Ljubljana dne 18. novembra 1941-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

V. seznam oseb, ki se izselijo v Nemčijo

Včeraj smo objavili prvi del V. seznama oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo. Danes objavljamo drugi del tega seznama (v oklepajih leto starosti in kraj rojstva):

Iz občine Kočevska reka: Stampfel Jeraj, hči Ivana (67, Koč. Reka); Stampfel Leopold (29); Stampfel Viljem, sin Franca (25, Koč. Reka); Kriscich por. Stampfel Berta (26, Koč. Reka); Wittine Marija, hči Ivana (73, Koč. Reka); Gerbitz Josipina, hči Matije (46, Koč. Reka); Gerbitz Ivan, sin Josipine (20), Ernest (19), Alojzij (17), Adalbert (15), Hermina (21); Oswald Josip, sin Antona (40, Koč. Reka); Schneider Ana, hči Viljema (22, Koč. Reka); Schneider Viljem, sin Josipa (50, Koč. Reka); Schmalz por. Schneider Marija (58), Schneider Viljemina (18), Doroteja (14); Brunner Franc, sin Ivana (22, Koč. Reka); Brunner Marija (47, Koč. Reka); Brunner Ema (17), Ivan (12), Viljem (8); Stampfel Stefanija, hči Stefana (31, Koč. Reka); Erik (10); Tschopp Ludvik, sin Ludovika (32, Koč. Reka); Ercker por. Tschopp Marija (32, Koč. Reka); Tschopp Ema (8), Marija (6), Ludovik (5); Kriscich por. Ercker Marija (57, Koč. Reka); Siegmund Ernest, sin Josipa (32, Vrtovec); Köstner por. Siegmund Alojzija (24, Dolga vas); Siegmund Alfred (6), Ernest (4); Jonke Oton, sin Josipa (33, Koč. Reka); Michitsch Ana, hči Alojzija (25, Koč. Reka); Kriscich Alojzij, sin Ivana (59, Koč. Reka); Erker por. Kriscich Marija (58), Kriscich Klara (22), Friderik (27); Rack Karel, sin Petra (38, Koč. Reka); Wittine por. Rack Marija (29), Rack Erna (6), Herbert (3), Marija (1); Weber Lovrenc sin Lukeža (56, Koč. Reka); Wittine Peter, sin Ivana (49, Koč. Reka); Michitsch por. Wittine Marija (39), Wittine Ferdinand (17), Ivan (16), Ana (12), Marija (9), Berta (7); Michitsch Alojzij, sin Ivana (33, Koč. Reka); Poje por. Michitsch Marija (32); Michitsch Alojzij (10), Marija (8), Emilija (6), Alfred (2); Kren Josip, sin Ivana (52, Koč. Reka); Hutter por. Kren Marija (40); Kren Hilda (14), Marija (6); Schneider Neža, hči Jakoba (75, Koč. Reka); Schneider Marija, hči Alojza (22, Mlake); Schneider Hildegarde (6); Högl Rudolf, sin Franca (29, Koč. Reka); Högl Marija, hči Jakoba (67, Onk); Michitsch Ivan, sin Petra (65, Koč. Reka); Michitsch por. Michitsch Marija (65), Michitsch Pavla (35); Michitsch Viljem, sin Pavle (60); Stiene Matija, sin Matije (50, Dunaj); Agnitsch por. Stiene Josipina (42); Stiene Albert (20), Matija (18), Herta (9), Edita (7), Marija (3), Helmut (4 mes.); Petschauer Marija, hči Mihaela (64, Koč. Reka); Schindler Mihael, sin Melhiorja (45, Koč. Reka); Michitsch por. Schindler Jera (51); Schindler Franc (19), Josipina (16); Erker Rihard, sin Mihaela (13); Petsche Friderik, sin Alojzija (38, Mozelj); Hutter por. Petsche Helena (38); Tschinkel Viljem, sin Matije (26, Koč. Reka); Skieber por. Tschinkel Hermina (20); Tschinkel Ervin, sin Matije (24, Grčarice); Erker Leopold, sin Ivana (21, Koč. Reka); Kriscich Franc, sin Ivana (26, Koč. Reka); Kriscich por. Klemm Helena (29, Koč. Reka); Klemm Helena (8); Michitsch Ivan,

sin Ivana (42, Koč. Reka); Skanderilz por. Michitsch Marija (40), Michitsch Marija (14), Rozalija (10), Hilda (4), Viljem (3); Wittine Ferdinand, sin Ferdinanda (35, Koč. Reka); Högl por. Wittine Helena (31); Wittine Marija (1); Kornitzer Alojzija (9, Dunaj), Norbert (7, Dunaj); Jeschelnig Rihard (22, Koč. Reka); Schindler Rihard (37, Koč. Reka);

Iz Gornje Veenbaha: Erschen Ivan, sin Josipa (52, Spod. Gornja Briga); Erschen Josipina (20), Josip (18), Frida (17), Ana (15), Rudolf (13), Alojzij (10).

Iz Onaka: Zwar Ivan, sin Ivana (30, Dolga vas); Selan Josip, sin Ivana (16).

Morebitni upniki gornjih oseb morajo do 3. decembra prijaviti svoje terjatve Pobotnemu uradu za dolgove in terjatve v Ljubljani, Rimski trg.

Kočevarji se selijo

Kočevje, 23. novembra. Zadnje dni je v kočevski deželici kaj živahno. Po številnih paradnih nastopih in sprevidih skozi mesto in na športnem igrišču v zadnjem poletju in janjavi jeseni se je pričelo zdaj resno delo — selitev v novo-odrejeno domovino. Onk in Mačka vas sta prva vrela popotno palico v roke. Številni tovorni avtomobili prevažajo pohištvo in gospodarsko orodje, z njimi pa gre tudi ena tretjina živine in poljskih predelkov. V prostornih prostorih skladišča pivovarne Union v bližini kočevske železniške postaje je prvo zbirališče izseljencev.

Organizacija funkcionira prav dobro. Ko se je odpremila do Kočevja vsa prtljaga, si sledijo izseljenci v udobnih avtomobilih. Le vreme ni nič kaj prijazno. Precej visokemu snegu je sledilo močno južno vreme, zadnje tri dni pa gosta megla. Vse je moker in blatno ali na kratko označeno z v Kočevju že popularnim izrazom »umido«.

Nov način izdelave jekla

Stockholm, 23. nov. s. Listi poročajo, da je neki švedski inženjer odkril nov način za izdelavo jekla, ki bo koristen zlasti za izdelavo orožja. Poseben delovni postopek daje jeklu posebne lastnosti, ne da bi mu bilo treba primešati drugih itak nedostajajočih kovin.

Protiboljševiška razstava v Zagrebu

Zagreb, 23. nov. s. V prostorih zagrebskega veleposlaništva bo od 27. novembra do 15. januarja razstava, ki bo prikazovala borbo zaveznikov proti boljševizmu. Razstava bo pod pokroviteljstvom propagandnega ministrstva.

Smrtna kosa

Ljubljana, 23. novembra. Nenadoma je umrl davi g. Martin Gorkane, bivši čevljarški mojster. Pogreb pokojnega bo v ponedeljek 24. t. m. ob 4. popoldne v Zal, iz kapelice sv. Jakoba.

Umrl nam je naš ljubljani in nepozabni soprog, sin, brat, stric in svak, gospod

HENRIK pl. BREZNIC

dne 22. novembra 1941 po kratki mučni bolezni.

Blagopokojni leži v kapeli sv. Andreja na Zalah. Pogreb bo v ponedeljek, dne 24. novembra 1941 ob ½ 3. uri popoldne izpred evangelijskega pokopališča na pokopališče istotam.

Ljubljana, Zagreb, Goražde, Pešta, Dunaj, dne 22. novembra 1941.

MATILDA MARIJA — soproga in ostalo sorodstvo

Spomin na Simona Gregorčiča

Danes poteka 35 let, odkar je umrl eden največjih slovenskih pesnikov

Otroška leta je Simon Gregorčič preživel v domači vasi visoko nad soško dolino in doživljal prve mladosti so mu za vse življenje vdihnili tisto ljubezen do preproste vaškega življenja, do domačega »plainskega rajca«, ki je osnovna poteza vse njegove poezije. Na Libušnjem, kamor je z Vrsnega hodil v šolo, je imel za učitelja daljnega sorodnika Antona Gregorčiča, ki je spoznal njegov talent in pregovoril očeta, da ga je poslal v Gorico, kjer je dovršil normalno in jeseni 1855 stopil v gimnazijo. Tu se je razen klasičnih jezikov, ki jih je vzljubil za vse življenje, z največjo vnemo oprijel študija slovenščine, v kateri ga je prvi poučeval duhovnik prof. dr. Ivan Solar.

Ko je leta 1864. polščil maturo, bi bil najrajši šel na vseučilišče študirati klasično jezikoslovje, a ker mu gmojne razmere tega niso dopuščale, je po težkem duševnem boju izpolnil željo staršev in vstopil v semenišče v Gorici. Kakor je bil na gimnaziji odlični dijak — samo prvo šolo je moral zaradi slabega reda iz matematike ponavljati — tako je odlično uspeval tudi v bogoslovni nauki. Jeseni 1867 je bil

svetil svojemu skromnemu kmečkemu posestvu in pa uredništvu pesniškega dela »Slovana«. Spomladi 1889 je odpotoval v Dalmacijo in Črno goro, da bi si pridobil pravico do pokojnine. Na ponovno prošnjo in po dolgem odlašanju je prejel odlok o upokojitvi, s katerim mu je bilo priznanih 680 kron letne pokojnine. 1901 pa je vnovič nevarno obolel. Ker je začutil, da mu bo treba zdravnik v bližini, je prodal posestvo in se preselil v Gorico. Tam ga je 16. novembra 1906 med mašo v domači kapeli zadel mrtvoud in kljub skrbni zdravniški negi je osem dni nato nehal utripati srce »goriškega slavca«, kakor ga je nazivala mladina. Na njegovo željo so ga pokopali pri Sv. Lovrencu na Libušnjem.

Gregorčič se je že na gimnaziji živo zanimal za slovensko slovstvo — posebno je ljubil Prešerna — in se vadil v pesništvu. Že v sedmi šoli je zložil nekaj primerkov lirike, ki jih je po njegovi maturi objavil Janežič v »Slovenskem glasniku« in med katerimi je nekaj njegovih najlepših. (Eno devo le bom ljubil, Mojo srčno kri škropilec). Nekatere teh pesmi kažejo še mnogo znakov nezrelosti, iz drugih pa že krepko odmeva odlični budniški korak. V bogoslovju je sodeloval pri domačem pisanem listu »Sloga«, v katerem je objavil nekaj svojih najzanimivejših stvaritev. Ko je 14. februarja 1870 poslal prve pesmi Stritarju za Zvon, ga je Stritar ves navdušen pozdravil v svoji uredniški listnici: »To je vendar enkrat prava poezija, to je pravi čut; to pride od srca in gre do srca. To niso pesmice, skovane za slavo ali bog ve kaj. Take ne rasto ob srenjskih potih, tudi ne na pašnikih, mora se iti že malo dalje ponje.« Pesmi, ki jih je objavil v »Zvonu« pričajo o presenetljivem oblikovnem napredku nasproti verzom, ki jih je objavil v »Glasniku«. Gregorčič je v kratkem času dosegel do tiste preproste, uglašenosti in melodičnosti, ki so značilne za njegove verz, obenem pa so nujni izraz njegove

mehke duše, njegovega ženskega nežnega srca. Zato ni čuda, da so nekatere pesmi, iz te dobe, zlasti nekatere deklisne pesmi, ponarodele.

V vsebinskem pogledu pa se prejšnjim elementom zdaj že pridružujejo tudi filozofska razmišljanja, ljubavna lirika in pa volja po živi, vseljudski dejavnosti. Zmeraj močnejše pa postaja Gregorčičovo hrepenenje po domačih hribih, po izgubljeni vaški in otroški sreči. Čustvo oddaljene ljubezni, ki se hkratu ponavlja, je dobilo novega netiva, ko je 1872 prišla v Kobariid učiteljica Dragojila Milekova, s katero ga je družilo globoko, a hkrati odpovedujoče se nagnjenje. A tudi iz pesmi, ki so nastale v tem času, je težko razbrati osebo ljubavno čustvo. To razdobje je dalo tudi osnovo za Gregorčičev pesimizem, kakršnega poznamo iz njegovega »Človeka nikara«. Zato pa se nam ta pesimizem tudi zdí toliko bolj življenjski in utemeljen nasproti pesimizmu in svetožalju kakšnega Stritarja. Pri vsem tem pa je Simon Gregorčič še zmeraj toliko zdrav, da najde v silah, ki jih črpa iz svojega priljubljenega planinskega okolja, zmeraj nove pozitivne in zagon. Iz samote se zmeraj znova obrača k skupnosti, propoveduje bratroljubje, ljubezen do trpečih in povrnitev v prvotnost. Ko so za veliko noč 1882 izšle njegove »Poezije«, sta bila kritika in občinstvo tako navdušena, da je v dobrega pol leta vsa naklada pošla. Bil je to uspeh, kakršnega še ni doživel noben slovenski pesnik pred njim.

Drugi zvezek »Poezij«, ki ga je izdal 1888, je naletel na precej laskavo kritiko. Neurejene razmere v našem književnem svetu pa so pesnika zmeraj bolj pehale v samoto.

V poslednjih letih svojega življenja se je Gregorčič bavil največ s prevajanjem iz ruskih pesnikov in svetopisemnega slovstva (Job) ter ustvaril nekaj redkih prevodnih umetnin. Češčenje, ki ga je njegova poezija doletela vse do današnjih dni, za dobro mero odtehta krivice, ki jih je pesnik doživel za svojega življenja.

Pridelujmo čim več fižola!

Fižol zavzema že od nekdaj v kmetijstvu Slovenije precej važno mesto in je bil skoro edini poljski pridelek, ki ga je Slovenija izvažala v inozemstvo. Tudi za domače potrebe se ga veliko porabi, ker je priljubljena in tečna hrana. Sedanje razmere glede prehrane pa naravnost silijo, da se tako po mestih, kakor tudi na deželi sadi čim več fižola.

Marsikateri mestni obdelovalec zemlje, ki so ga v letošnjem letu razmere prisilile k temu, je bil s prvim poskusom zelo razočaran. Zemlja mu namreč ni rodila tega, kar je želel, v več primerih pa so bili izdatki tudi znatno večji kot je vrednost sadu. Vendar pa se more v splošnem računati, da je bil pridelek fižola povsod več ali manj zadovoljiv, kljub temu da letošnja letina ni bila posebno dobra, ker je zaradi deževnega vremena napadla fižol mnogo škodljivcev. Pridelovanje fižola je mnogo cenejše, kot krompirja, in se more primeren pridelek fižola pričakovati tudi na slabši mestni zemlji, medtem ko na trdi zemlji krompir popolnoma odpove. Povečano pridelovanje fižola na kmetih pa je naravnost potrebno. Naši kmetje ga pridelujejo deloma v čistih nasadih, še več pa kot vmesni sadež med okopavinami, posebno krompirjem in koruzo. Glede doseganega našega pridelka fižola je ugotovljeno, da se v čistem nasadu pridelna na ha 7—8 q, na vmesnem sajenju pa 3 do 4 q fižola. Pridelek fižola bi se dal s pravičinim in dobrih gnojnjem in z odbiro dobrega semena še mnogo izboljšati, tako da bi bil donos na čistih nasadih 12 q na ha in na vmesnih nasadih nad 5 q. Med krompir je najprimernejše saditi nizki fižol in sicer na ta način, da se vsaka četrta ali peta vrsta vsadi s fižolom namesto s krompirjem. Tako ni oteženo obdelovanje krompirja, v jeseni pa se tudi fižol lahko poruje. Med koruzo pa je najbolje saditi fižol koljenec.

Fižolu je najbolje gnojiti s hlevskim gnojem, in sicer vedno že v jeseni kakor krompirju. Na 1 ha površine se pognoji 250 q gnoja. Z umetnimi gnojili se gnoj fižolu spomladi, in sicer najbolje s 40% kalijevo soljo in superfosfatom. Gnoj se potrosi 14 dni pred sajenjem. Na 1 ha za-došča 250 kg kalijeve soli in do 150 kg superfosfata. Zelo je priporočati tudi gnojenje z dušičnimi gnojili, ki dobro učinkujejo na pridelek. Z njimi naj se gnoji v obrobkih po 50 kg na 1 ha, in sicer pri setvi, pri ozelenitvi in pri prvem okopavanju.

Dobro pridelok fižola je odvisen tudi od semena. V ta namen je odbirati seme od najbolj rodnih in zdravih rastlin, ki dajejo veliko pridelka v zrnu in nosijo največ strokov. Zrno mora biti v strokih po velikosti in teži enako. Vse jamice v strokih morajo biti polne in vse stročje mora istočasno zoreti. Rastlina mora biti odporna proti različnim boleznim, luščina stroka naj bo tanka in naj ne dela vitic. Odbira semena se vrši že med vegetacijo na njivi. Vse one rastline, pri katerih se opazi dobro semenske lastnosti, se zaznamujejo. Ko dozore, se pobere zaznamovane rastline posebej in se posebej od drugih suše. Tudi luščijo se semenski stroki posebej. Za seme je vzeti zrna onih rastlin, ki imajo največ zrnja, ki pa mora biti tudi po obliki, velikosti in barvi čim bolj izenačeno.

Važno je tudi vprašanje, katere vrste nizkega in visokega fižola bi za naše razmere kazalo najbolj gojiti. Vsekakor je potrebno omejiti vrste fižola, ki jih imamo sedaj preveč. Od nizkih vrst bi prišel v prvi vrsti v poštev beli tetovčan in še nekatere druge bele sorte, ki pri nas dobro uspevajo, dalje prepelcar, črešnjavec in ribničar; od visokih sort pa visoki kokos, cipri in cannellini.

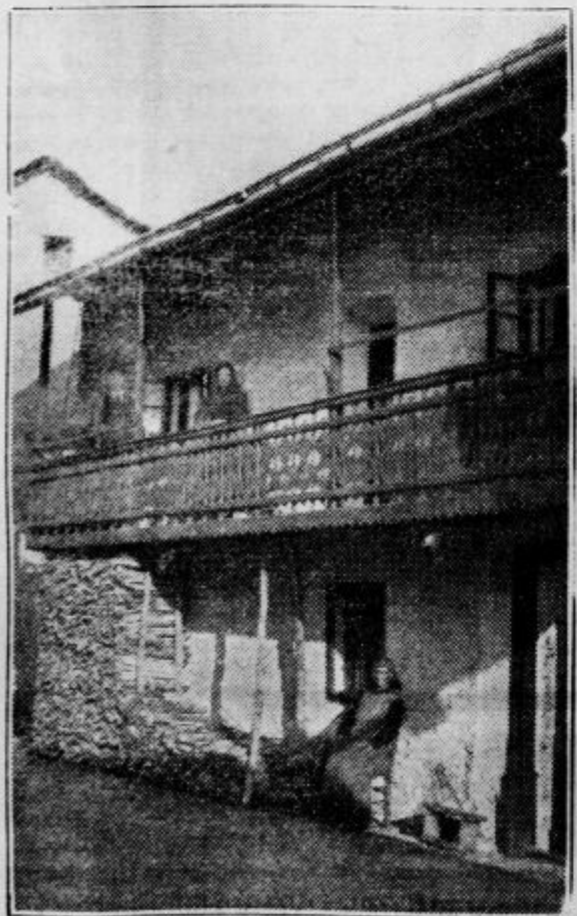
Fižol napadajo razne bolezni, ki jih je potrebno zatirati. Zelo razširjena bolezen je pegavost, k se jo najlažje in najhitreje zatire z doslednim vsakodnevno odpiranjem zdravih fižolovih rastlin za seme. Fižol naj se sadi v ravnice lege in ne v pre-mokro zemljo. Bolezen, ki se pojavlja na mladem stročju v obliki rjavih, okroglih in vdrtih lis, se zatira tudi z namakanjem zrnja (semena) v amoniakolični raztopini bakrenega karbonata, ki se napravi, ako

v mašnika posvečen in 27. oktobra je v Libušnjem pel novo mašo. Prihodnje leto je nastopil svojo prvo službo kot kaplan v Kobariidu, kjer je preživel najlepše dneve svojega življenja. V svojem župniku, dekanu Andreju Jekšetu, je našel pravega očetovskega tovariša, ljudstvo ga je zaradi njegovega blagega, priklupnega značaja kmalu vzljubilo. Poleg tega, da je bil velik pesnik, je bil tudi dober pevec in se je kmalu uveljavil kot vodja domačega pevskega zbora. Iz Kobarida je prišel v Rihenberg, kjer pa je bilo življenje in delo mnogo bolj težavno. Gregorčič sam je bil šibkega zdravja, obsežna župnija mu je nalagala mnogo opravkov. Razen tega se tudi z župnikom nista preveč razumela, ker se mu je mladi kaplan zdel na priželici in med ljudstvom predobro in prenehak. V Rihenberških dneh so mu bili v največjo uteho izleti v 3 ure oddaljeno Gorico, kamor je zahajal v družbo s profesorjem Fr. Erjavcem in svojima starima prijateljema Ignacijem Gruntarjem in pesnikom Paglaruzijem-Krilanom, ki sta tjakaj prihajala iz Kobarida.

Zaradi težkega življenja v Rihenberku si je za nekaj časa zaželel iz duhovniškega stanu. Jeseni 1877 se je vpisal na dunajsko vseučilišče, da bi študiral filologijo. Rečno se je že pripravil na študij in prihodnji jesen je hotel oditi na Dunaj, a je ostal le pri namenu. Imel je priliko tudi za razne druge službe — med drugim mu je bilo zagotovljeno mesto tajnika pri Slovenski Matici — a se ni mogel odločiti, ker je bil že takrat bolan. V novembru 1881 mu je od srčne hibe grozila resna nevarnost, pa je o božiču stopil v začasni pokoj. Za veliko noč 1882 je izdal prvi zvezek svojih »Poezij«, ki so dosegle na mah velik uspeh. Zbirka mu je prinesla okrog 1000 goldinarjev dohodkov, a denar je po večini podaril očetu, da bi dom rešil dolgove. Po veliki noči je nastopil službo vikarja v Gradišču pri Prvačini, a to mesto se je šele ustanavljalo, bil je brez plače, prostovoljni prispevki župljanov pa so bili precej pičli. Ko je jeseni 1882 kupil nekaj zemljišča, se je do doma zadovoljil. Iz prve zadrege ga je rešila pisateljska ustanova, ki jo je dobil v marcu 1883, a ko mu je drugi natis prvega zvezka »Poezij« (1885) ponovno vrnil 800 goldinarjev honorarja je popotoval k proslavi 1000-letnice smrti sv. Metoda na Velehrad in v Prago.

Dne 3. februarja 1887 je zaradi bolezni prošil za pokoj, ko je bil komaj kakšne 4 tedne pred postavljen za vikarja. A še preden je bila prošnja rešena, je pred veliko nočjo 1887 odpovedal službo in se preselil v svojo hišo, ki jo je bil prejšnje leto začel graditi v svojem vlogodu na Hribu in ki jo je plačal s honorarjem 3000 goldinarjev za drugi zvezek svojih poezij. Zato so mu odrekli pravico do pokojnine. Ta čas je ponovno dobil ponudbo za službo dvornega kaplana pri knezu Windischgrätzu na Planini, a jo je odklonil, kakor je odklonil tudi mesto kateheta na gorški realki in mesto kurata v ljubljanski prisilni delavnici. Rajši se je po-

Rojstna hiša Simona Gregorčiča

SPORT

Začetek v Stockholmu

Prvi dan meddržavnega dvoboja Italija-Švedska je prinesel po eno točko vsakemu

Stockholm, 22. novembra. V sredo je prispela semkaj italijanska teniška reprezentanca za nastop proti izbranim igralcem švedske. Po kratkem odmoru so si gostje najprej ogledali teniške prostore v Alvikshallu, nato pa tudi poskusili s kratkim treningom. Popoldne je bila reprezentanca predstavljena švedskemu kralju, ki ji je počel dobrodošlico. Kralj Gustav V., popularni »Mister G.«, je potem odigral tri partije v dvojce s Cuccilijem, Del Bellom in Canlatom, katerim je prisostvoval za to srečanje pripravila še pra posebnost, ker se hoče odškodovati za oba poraza, ki jih je doživela preteklo zimo doma z 2:4 in minulo poletje v Italiji z 1:4.

Včerajšnji petek sta bili na sporedu prvi dve igri tega mednarodnega dvoboja v prej omenjenem stadionu v Stockholmu. Turnirju je prisostvoval med množico občanstva tudi kralj Gustav V. s prestolonaslednikom in drugimi člani kraljevske rodbine, prav tako pa so bili navzoči tudi zastopniki vlade. Z italijanske strani so obsilali prireditelvi poslanik Renzetti, generalni konzul in druge osebnosti.

Kot prva igra je bila na sporedu sinje med Cuccilijem in Rohlssonom, v kateri je Italijan po slabem začetku polagoma spet prišel do sapa in nazadnje neoporečno zmagal v petih setih, in sicer 6:4, 7:9, 3:6, 6:3, 6:3. V doblu sta imela Bossi in Romanoni težko delo s dvojico Oestberg in Mathensson, katerima sta morala navsezadnje prepustiti zmago, prav tako v petih setih, in sicer 4:6, 7:9, 10:8, 11:9, 9:7.

Stanje točk po prvem dnevu je torej: Italija 1, Švedska 1.

Nekaj drobnih

O smučarskem klubu v Celju objavljala graška »Tagespost« daljši članec, v katerem obnavlja med drugim tudi precej zgodovine o ustanovitvi te smučarske edince v mestu ob Savinji. Članek pravi, da je bil ta klub ustanovljen po dolgotrajnih pripravah konec leta 1930 pod vodstvom znanega smučarskega tekmovalca in učitelja Spodnje Štajerske Heinza Kodelje. Njegova naloga da je bila, da bi združili vso nemško mladino, ki je takrat gojila sport in smučarstvo. Razen tega je ta klub posvetil posebno pozornost tudi propagandni strani smučarstva in je v teku svojega delovanja priredil več predavanj znanih alpinistov, med njimi tudi častiljivega dr. Julija Kugyja. Pozneje je klubovo vodstvo prešlo v roke dr. Freda Juharta, v kateri dobi se je vodstvo lotilo zgraditve skakalnice v Liscach pri Celju. Načrte za to napravo je napravil inž. Weitz, njena svečana otvoritev je bila leta 1933, imenovali pa so jo dr. Kugyjevo skakalnico. Konec tega leta je bil za predsednika kluba izvoljen Edo Paldaš, ki je delo v klubu uspešno predvsem na mladino. Na njegovo pobudo in pod njegovim vodstvom je bila v klubovih vrstah ustanovljena mladinska skupina za naraščajoč od 5. do 18. leta. Sportno delovanje te mladinske skupine so slovenska oblastva prepovedala, vendar pa so se še zmerom našla sredstva in polji, da se je nemška mladina pripravljala na smučarstvo.

V teku naslednjih let je v klubu arastlo dobro moštvo tekmovalcev, ki je povsod uspešno zastopalo klubove barve. Pisec omenja potem tekmovalce SMK Celja Jerlena, Steinböcka, Gratschmerja, Skobernetta, ter Filatscha in Hribnerka. Med zaskami so omenjene Skobernetova, Sadnikova, Urchova in Steinböckova. Skoraj 10 let nepretrgoma so ostali voditelji te sportne edince v Celju eni in isti ljudje. Če je bil smučarski klub v Celju dosedaj sportni zaščitnik nemških smučarjev, predvsem pa zbirališče najbolj gorečih aktivistov in za žrtve pripravljenih borcev za nemštvo v celjskem okrožju, bo šla zdaj smučarska družina v Celju druga pota. Njeni cilji so širši in bolj obsežni, kajti zdaj gre za združitev in izpopolnitev vseh domovini vseh smučarjev, obenem pa tudi za njihovo priključitev na veliko zajednico nemških smučarjev.

Iz neke sportne statistike posnemamo zanimive podatke o telesni velikosti zastopnikov posameznih disciplin v lahki atletiki. Te statistike so pokazale, da so skakalci, metalci in srednjeprogaši po navadi največji in merijo povprečno 176,4 do 177,9 cm. Značilno je, da so dolgoprogaši ponehkih čudnih zakonih najmanjši izmed vseh sportnikov in merijo povprečno samo 166,3 cm. Fizično se ta pojav ne da razložiti in ni treba torej skalepati, da je narava sama podarila majhnim ljudem, da bi jih nekako odškodovala za rast v višino, še prav posebno vztrajnost in energijo. Iz te kategorije tekačev izhajajo navsezadnje tudi maratonski tekači, ki so bili, kolikor

je najbolj znanih, vsi sami majhni ljudje po postavi.

V milanskem gledališču Puccini je v izločilni borbi za evropsko prvenstvo v polteški teži zmagal Luigi Mussina iz Gorice v osemih kolih nad Faustom Rossijem, in sicer po točkah. Mussina se bo moral sedaj boriti še enkrat z zmagovalcem iz dvoboja med Oldonijem in Rossijem, te bo šele potem prišel v poštev za nastop proti Nemcu Vogtu za naslov evropskega prvaka v tej kategoriji.

Šest strani zadnje (17.) številke zagrebaškega »Sporta« je posvečenih nogometu in njegovim dobrim in slabim v trenem, predvsem na Hrvaškem, pa tudi povsod drugod, kjer zdaj, kakor v najbolj mirnih časih, nedelje za nedeljo tekajo za okrogli usmjen. V ostalem je v tej številki tudi še nekaj drugega gradiva, ki bo vse lahko zanimalo vsakogar, ki spremlja sportno življenje ne samo doma, kjer ga je zdaj razmeroma malo, temveč tudi drugod. »Sport« prodajajo tudi pri nas po trafikah po L. 150 za številko.

Iz Novega mesta

n— Pojav stekline. V občini Gradac so je pojavil nov primer stekline in zato ostane poostren pasji zapor še dalje v veljavi.

n— Umetnostna razstava. Pretekli teden je bila v prostorih cvetličarne na Glavnem trgu umetnostna razstava slikarskih in kiparskih del novomeškega rojaka g. Viali-mirja Brejca, učenca Franceta Kralja. Razstava je bila po štirih letih prva umetnostna razstava. Mladi umetnik je razstavil 44 del. To število je brez dvoma previsoko, saj umetnik ni mogel izvršiti med svojimi deli prave izbire, zaradi česar je bilo na razstavi tudi nekoliko del, ki se jim je poznalo začetništvo. To velja zlasti za sliko Novega mesta in olje Otočec, ki sliči predvsem tiskanim reprodukcijam in kaže temeljno pomanjkanje vsake perspektive. Prav dober pa je akvarel žitno polje, v katerem je mladi umetnik dosegel vsek svojega umetniškega ustvarjanja. Prav priklupni so bili grafični portreti. Lepši razvoj umetniškega ustvarjanja je Brejce pokazal v kiparskih delih, katerih je razstavil 16. Posebno leseni kip Eva in skupinski k p Gerda iz mavca kažeta na velik umetniški napredek. Priporočljivo bi bilo, da bi mladi umetnik osredotočil svoje sposobnosti v kiparskem delu. Razstava je bila zadovoljivo obiskana, manj pa je bilo odkupljenih del. Vsekakor je bila pomemben kulturni dogodek za Novo mesto.

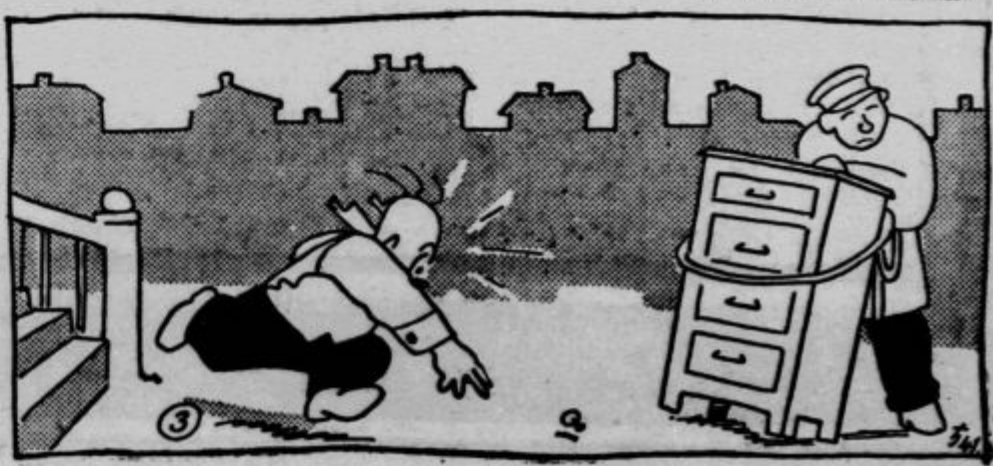
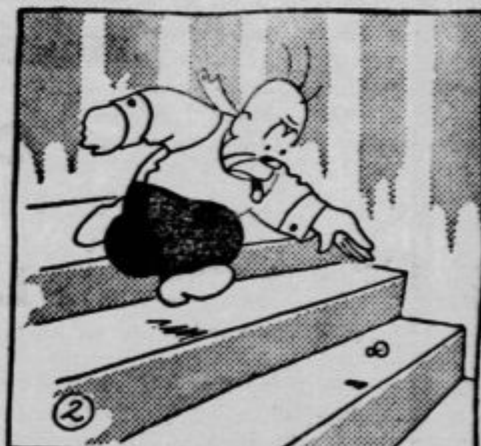
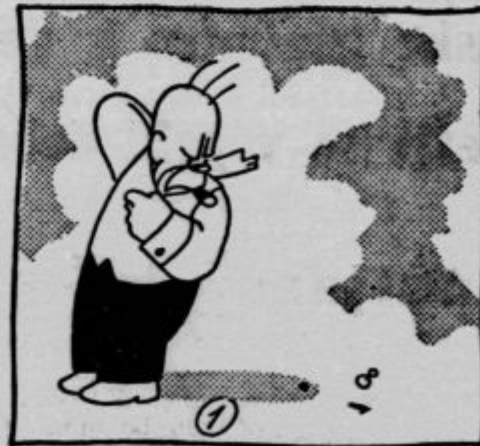
n— Vodnikove knjige. Konec tega meseca bodo izšle Vodnikove knjige, ki jih bodo tudi letos prevzeli stari naročniki pri poverjeniku k. Lili. Ker se bodo knjige tiskale v omejeni nakladi, naj se novi naročniki nemudoma naročijo na knjige pri poverjeniku k. Lili Vekoslavu, šol. upravitelju v pokoji, šukljetovala ulica.

n— Sekanje božičnih dreves. Ker se bliža čas sekanja božičnih dreves, se opozarjajo vsi lastniki gozdov, da je po naredbi novomeškega okrajnega glavarstva dovoljeno sekati drevesca le v svrhu prereditve pregostega mladja. Tudi pri prereditvi je dovoljena le sečnja slabih smrek, sečnja lepih smrek je negospodarska in kazniva. Osebe, ki prevažajo in prodajajo božična drevesca, se morajo izkazati s potrdilom občine, v kateri so bila drevesca posekana. Ta potrdila so takse prosta. Vsako nepravilno sekanje in zlasti tatvine bo okrajno glavarstvo najstrožje kaznovalo po določilih zakona o gozdovih. Z ozirom na težke gospodarske prilike se prebivalstvu priporoča, da letos sploh opusti praznovanje božiča z božičnimi drevesci.

Objave

Koledar mora imeti vsaka gospodinja. Naročnice se takoj na Gospodinjinski dnevnik (Koledar). Poleg koledarja in raznih vpisnih tabel bo obsegal »Gospodinjinski dnevnik« tudi dodatke »Kako naj danes kuham«. Cena 20.— lir. Naroča se v knjigarni Tiskovna zadruga v Ljubljani, Glemenburgovala ulica št. 3.

Na državni klasični gimnaziji se začne pouk: a) za osmošolce dne 24. novembra ob 13.50 na I. moški gimnaziji; b) za četrtošolce istega dne ob isti uri na uršulski meščanski šoli v Nunski ulici; c) za vse druge razrede okoli 1. decembra, kar bo pravočasno sporočeno po vseh dnevnikih. Ravnateljstvo.

Obnovite naročnino!

Adamson si zapenja ovratnik

Stoletnica špitalskega mostu v Ljubljani

Pravkar poteka sto let, odkar je Italijan Giovanni Pieco, gradbeni podjetnik iz Beljaka, začel graditi glavni most današnjega trimostja

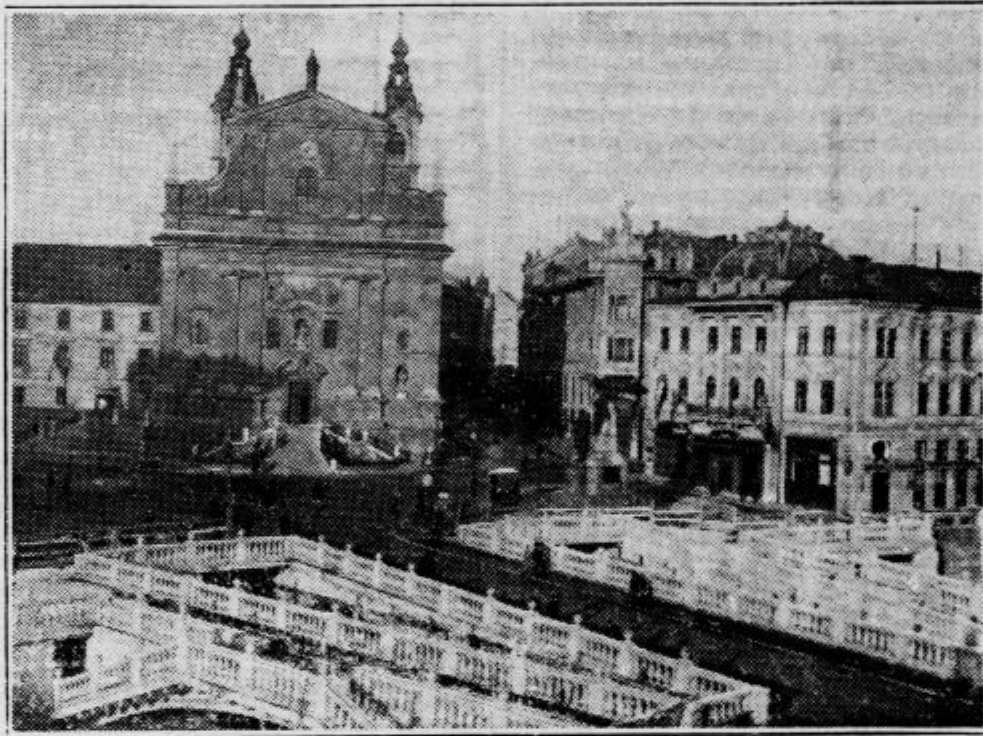

Stari špitalski most

Nekateri kaj radi označujejo Ljubljano kot mesto mostov in to ne po krivici, saj drži čez Ljubljano kar enajst, čez Gruberjev prekop pa trije mostovi. Ljubljana je svoje dni imela edini dohod v mesto le po čevljarškem mostu tik tako zvane »Tranče«, ki ji je še dandanašnji naslednik kratka ulica Pod trančo. Kot drugi najstarejši most je bil v štirinajstem stoletju, kakor navaja zgodovinar Valvasor, zgrajen špitalski most in so dolgo vrsto let imenovali prvega Zgornji, špitalskega pa Spodnji most. Ime »špitalski« je izviralo od nekdanjega meščanskega špitala, kjer stoji danes Kresija v Stritarjevi ulici. K temu špitalu je spadala starodavna cerkva sv. Elizabete, kjer je nekdanji priligoval začetnik slovenskega slovstva Primož Trubar in v njej maševal okrog leta 1802. Oče slovenskih pesnikov Valentin Vodnik. To znamenito svetišče so odpravili okrog leta 1830. Dve nadstropji visoko poslopje je imelo široka mestna vrata. Še pred nekako petdesetimi leti so se hudomušni Ljubljančani spotikali nad njihovo širokostjo, kadar se je komu zazdehalo, češ: Zijaš kakor špitalska vrata. Propadajoče poslopje z mestnimi vrati so porušili leta 1786.

Špitalski, kakor tudi čevljarški most, sta bila tedaj lesena in za tedanje razmere kaj slabo zgrajena. V Valvasorjevih časih po večini še nista bila obdana in zasedena od kramarskih hišic ali utic. Šele v letih 1768. do 1770. so smeli nekateri ljubljanski obrtniki postaviti nove lesene in enakomerno zgrajene kramarske lope, ki so tako zavze-

male obe strani mostu. Na čevljarškem mostu so po večini prodajali svoje izdelke čevljarji, na špitalskem mostu pa so bili razvrščeni po štirje kramarji in čevljarji, trije vrvarji, dva milarja, po en sedlar, branjevec in prodajalec soli ter žganja. Med naštetimi prodajalci je bil tudi oče Pre-

Naslednik špitalskega mostu — današnje trimostje

šernove Primčeve Julije, dalje Anirej Alč, bivši tiskarski pomočnik pri Kleinmayerju (1796.) itd. Med označenimi obrtniki je bilo mnogo takih, ki se dandanes ne izvršujejo več in ki jim skoraj ne vemo niti imena, n. pr. sabljarje, ostrogarje, igličarje, stolnosce, špickramerje itd. Sredi prodajal na levi strani se je dvigal v prejšnji dobi križ, ki so ga premestili pred vrata frančiškanskega samostana. V »Valvasorjevi Ljubljani« omenja dr. Fr. Stele, da je špitalski most flankiral vhod na vsaki strani po eno pritično podolgovato, brčkone prodajalno poslopje. Levo je bilo zvezano z vogalno enonadstropno hišo pred sedanjo palačo Splošne zavarovalnice. Vhod na most je imel obliko polkrožnega baročnega portala s trikratnim trikotno slemenastim nastavkom. Na drugi strani Ljubljane pred sedanjo Kresijo je bila lesena, deloma na kolih sloneča zgradba, za njo pa zavita fasada nekdanjega špitala z ozkim notranjim dvoriščem.

V letih 1824. do 1828. so začeli, kakor razpravlja v »Kroniki slov. mest« dr. Rudolf Andrejka, spričo stalnih poplav na Ljubljanskem barju, ki so se ponavljale navzlic dograditvi Gruberjevega prekopa, vnovič poglobljati strugo Ljubljane. Posledice teh poglobitev so se med drugim pokazale na ta način, da so se stebri, kozice in piloti lesenega špitalskega mostu zaradi izpodjedanja po hitreje tekoči vodi močno omajali. Most tudi sicer ni bil posebno trdno zgrajen niti v blazinah, saj so ga morali že v francoskih časih stalno popravljati. Znatno pa ga je obteževala na obeh straneh cela

vrsta kramarskih hišic; piloti, s katerimi so bile te kolibe na zunanji strani mostu podprte, so se spričo poglobitve istotako omajali. Stanje obeh mostov (čevljarškega in špitalskega) je že leta 1833. označil dvorni stavbnik svetnik Hermenegild Francesconi za »skrajno nevarno in se ne more niti za en dan več jamčiti, da se ne bi porušil.« Ilirski gubernij je tedaj z odlokom z dne 24. junija l. 1838., štev. 7832, preko ljubljanske kresije ukazal mestnemu magistratu, naj se stara mostova takoj podreta in namesto njiju zgrajita nova, varna mostova.

Tedanjí občinski svet, ki mu je načeloval župan Hradecki, je stal pred težkimi problemi. Na eni strani je ilirski gubernij v svojem poročilu mestnemu magistratu predlagal ohranitev kramarskih hišic, ki naj bodo le udobneje zgrajene in zidane, toda župan Hradecki se je odločno zavzel za odstranitev teh promet tako ovirajočih stojnic, na drugi strani pa je tudi finančna obremenitev mestu delala težke preglavice. Slednjič se je gubernij vdal, ko je energični župan prožil s svojim predlogom v občinskem svetu po odstranitvi kramarskih hišic. Ko je bilo tedaj leta 1840. sklenjeno, da se zgradi nov, kamnit most, je dala mestna občina leta 1841. iz regulacijskih ozirov tik mostu podreti najprej nizko hišo in se je tako pridobil prostor uporabljen za razširjenje Marijinega trga. Nastale so nato nove ovire: Kaj zdaj s kramarji na špitalskem mostu, ki so imeli z mestno občino najemniške pogodbe? Leta 1840. je bilo še 19 takih kramarskih kolib. Mestni magistrat je nato sklenil s frančiškanskim konventom pogodbo za odstop podolgovatega sveta v takratni Slonovi (zdaj Prešernovi) ulici, kamor so preselili vse s špitalskega mosta pregnane kramarje in dodelili še par novim reflektantom udobne prolajalne prostore. Mestni stavbnik mojster Jožef Reymund je prve dni meseca aprila leta 1840. začel podirati stari samostanski zid v omenjeni ulici in zgradil na tem prostoru dva in dvajset kramarskih prodajal.

Gradnjo novega mostu so nato razpisali in jo je dne 20. marca 1841. izdralil beljaški gradbeni podjetnik Italijan Giovanni Pieco za 39.499 fl. Zaradi izprememb načrta med grajenjem in drugih nepričakovanih stroškov za zasilno brv, ograjo ob škarpah in drugo, se je ta vsota povišala na končno ugotovljeni znesek 46.316 fl. Most je bil zelo solidno zidan in obokan. Porabili so zanj okrog 88.000 stotov rezanega kamna. Slovesno so ga otvorili v nedeljo, dne 25. septembra 1842. ob navzočnosti nadvojvode Franca Karla, očeta poznejšega cesarja Franca Jožefa. Otvoritev so naznanjali topovski streli na Ljubljanskem gradu. V stoinici se je vršila slavnostna služba božja, opoldne se je vršila pojedina, kamor so bili povabljeni visoki civilni in cerkveni dostojanstveniki, in nato vojaška parada, ki se je je udeležil nadvojvoda. Razsvetljene so bile tisti dan vse hiše na Mestnem in Starem trgu, kakor tudi Zvezda in Kazino. Ljudstvo je bilo navdušeno. Bivši špitalski so prekrstili v Frančev most, nabrežje za

zidom (današnje Cankarjevo nabrežje) pa v Frančev nabrežje, naziv pa se ni udomačil. Kolavdacijska zapisnika z dne 29. novembra in 15. decembra 1842. hvalita na vso moč solidnost izvršenih del, saj se novi most po odpravi gradbenih odrov ni poselel niti za spoznanje. Na obetranski steni pol železno ograjo nosi ta most še danes napis:

ARCHIDUCI. FRANCISCO. CAROLO.
MDCCCXLII.
CIVITAS.

V sredi pod napisom je lavorov venec. Črke in venec so iz kovine.

Špitalski most so ob zadnji regulaciji Ljubljane pred nekaj leti glede trdnosti vnovič pregledali in njega glavni podstavki sredi stuge utrdili, mostno vrhno širino do skrajnosti izrabil in ga tako usosobili za največji tovorni in tramvajski promet z dvojnimi tirnicami. Obenem so mu zgradili na obeh straneh po en vzporedni, obokan in modern most, ki služi edinele pešcem. Občinstvo ga odslej nazivlje trimostje.

Naše gledališče

DRAMA

Ponedeljek 24.: Zaprto.

Torek, 25.: O, ta mladina. Premiera. Red Premierski. Začetek ob 17.30.

Sreda, 26.: Dom. Red Sreda. Začetek ob 17.30.

Jutri bo premiera sodobne italijanske komedije Gherarda Gherardija O, ta mladina z Nablocko v glavni vlogi. Komedija je pisana v zelo delikatnem komedijskem slogu in vsebuje tudi povsem resne prizore. Slika današnje mladine, ki se pod vplivom okolja poplitvi, daje gledalcu udarno sliko današnje dobe. Obenem pa pokaže, kako dragocen činitelj je dobra in skrbna vzgoja, ki položi v otroško dušo odločilne kalil. Življenje jih sicer lahko ovira v razvoju, toda zatreti jih ne more. Vloga tetke vzgojiteljice, velike idealistke, vsebuje mnogo življenjskih resnic, ki jih priključijo pisatelj gledalcu v spomin. Igrali bodo: Nablocka, Severjeva, Kraj, Lipah, Nakrst, Gabrijelčičeva. Režiser prof. Šest, inscenator inž. Franz.

OPERA

Ponedeljek, 24.: Zaprto.

Torek, 25.: Zaprto.

Sreda, 26.: Aida. Dijaška predstava. Zelo znižane cene. Začetek ob 16.30.

Cetrtek, 27.: Rigoleto. Red Cetrtek. Začetek ob 17.

Dijaška predstava po zelo znižanih cenah bo v sredo ob 16.30 uri. Peli bodo Verdijsko opero »Aida« s Heybalovo v naslovni partiji. Delo predstavlja v operni literaturi primer izredno zahtevne in težke opere. Našlo je v letošnji uprizoritvi pod taktirko dirigenta A. Neffata in v režiji Cirila Debeveca v odlični zasedbi s Heybalovo, Radevičevim, Franclo, Primožičem, Betettom in Lupšo pri občinstvu in kritiki najlepší odziv. Pri tej uprizoritvi prihaja najbolje umetniška zmogljivost celotnega opernega ansambla in orkestra do najlepše veljave.

Umrl nam je naš srčnoljubljeni dobri soprog, stric, svak in zet, gospod

Andrej Šarabon

veletrgovec in posestnik

22. novembra po kratki, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti ga bomo spremili v torek 25. novembra ob 3. uri popoldne od doma žalosti, Hrvatski trg št. 1, na pokopališče k Sv. Križu, kjer ga položimo v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Cvetje se v prid dobrodelnim namenom hvaležno odklanja.

Ljubljana, dne 23. novembra 1941.

Globoke žalujoča soproga Minka

in ostalo sorodstvo